

[Statsministeren.]

nesker med Claus Sørensens initiativ til at gøre en indsats i det grønlandske erhvervsliv.

Så gjorde det ærede medlem en bemærkning, som jeg var ked af, en bemærkning, som kan gøre skade. Det ærede medlem spurgte mig om to ting. Han spurgte mig først, om det er rigtigt, at kryolitten nu er forbi i Grønland. Det tør jeg ikke sige noget videre om. Såvidt jeg husker, er det sagt i den sidste snes år, at næste år slap kryolitten op. Jeg er ikke særlig sagkyndig og har ikke forudsætninger for at sige, om det vil slå til. Jeg ved, at der er sagkyndige, som siger, at der er udsigt til, at den måske slipper op om nogle år, men jeg tør ikke fremsætte bindende udtalelser angående den side af sagen.

Men det var ikke den bemærkning, jeg var ked af, det var den bemærkning, stillet i form af et spørgsmål, der lød omtrent således: Er der ikke grund til at lade overskuddet fra kryolitbrudet komme grønlænderne tilgode? Det gør det allerede, ærede medlem. Den populære opfattelse, at Grønland for Danmark er et udbytningsobjekt, må vi have rammet en pæl igennem. Det gælder alle tidligere regeringer i dette land, som det gælder den nuværende, at Grønland ikke har været og Grønland heller ikke fremtidig for dette land må blive noget udbytningsobjekt. Det ærede medlem er sikkert bekendt med, at der er en overenskomst mellem kryolitselskabet og staten. Kryolitselskabet udbetaler en stor portion af sine penge til den danske stat, og disse penge anvender den danske stat bl. a. til udligning af udgiften til Grønland, og der er balance i regnskabet mellem Danmark og Grønland.

Til det ærede medlem fru Elin Appel vil jeg gerne først sige, at jeg naturligvis af al evne vil bestræbe mig for at opfylde det ønske, det ærede medlem udtalte herfra, at alle de problemer, hun rejste, kunne blive nøjere undersøgt; men det, det ærede medlem kaldte sin hovedbetragtning, er efter min mening en fuldstændig misforståelse. Det var særdeles velmente betragtninger, men de havde efter min opfattelse et helt forkert udgangspunkt. Det ærede medlem talte om, at nu ville vi gøre Grønland til en åndelig kopi af Danmark, vi ville danisere Grønland. Det Vestgrønland,

der er tale om her, forestillede det ærede medlem sig som et rent eskimoisk samfund, hvortil nu danskerne nærmede sig med danske realskoler og danske kulturelle normer o. s. v. Det er en fuldstændig misforståelse. Der er anledning til overfor det ærede medlem for det første at sige, at det skridt, vi nu foreslår den danske rigsdag at tage, både for skolelovens og alle de øvrige loves vedkommende, sker efter grønlandsk anmodning, henstilling og ønske. Det er, som det vist allerede er sagt af en af ordførerne, ikke Danmark, der nærmer sig Grønland og siger til grønlænderne: nu skal I fremtidig gøre sådan og sådan og indrette jeres land sådan og sådan. Hele denne sag og kommissionsbetænkningen har den oprindelse, at de folkevalgte grønlandske landsråd ved mødet i 1948 anmodede den danske stat om, at man nu kom et skridt længere, end 1946 betænkningen var udtryk for, og i frie forhandlinger mellem danske og grønlændere er der derefter opnået det kommissionsresultat, der foreligger her, og som altså i sine hovedlinier igen er konfirmeret af de grønlandske landsråd. Det er det første, jeg gerne ville sige. Her bygger det ærede medlem på en misforståelse. Det er grønlændernes ønske, der hermed opfyldes. Den bedre skoleundervisning, der foreslås — bedre i forhold til den, de hidtil har haft —, skal jo i enkeltheder bestemmes af den grønlandske skoledirektion. Når der foreslås mere udstrakt adgang end tidligere til at lære dansk, er det ikke for at danisere grønlænderne, men for at give dem muligheder for i deres eget samfund på mere lige fod at kunne tage konkurrencen op bl. a. med danskerne. Det er også for at give dette lille lukkede samfund adgang til en større kulturverden end den, deres eskimoiske sprogkunen hidtil gav dem adgang til. Og endelig er Vestgrønland jo, som jeg sagde, ikke et eskimoisk centrum. Det, der er sket i Grønland, som det tilstrækkeligt er oplyst gennem betænkningen, er, at et gammelt samfund som det grønlandske nu står overfor det sidste skridt i udviklingen fra naturaløkonomi til pengeøkonomi. Danmark kommer ikke til Grønland og siger: udviklingen skal foregå sådan og sådan. Grønlænderne har bedt om, at vi hjælper dem med, at dette skridt bliver taget, og så kan det ikke nytte at stå og